

Szczecin, dnia 7 lutego 2014 r.

**Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Szczecinie**

WK.0913.1125.24.P.2013

***Pan
Wacław Micewski
Wójt Ostrowic***

Uprzejmie informuję, że działając na podstawie art. 5 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577 z późn. zm.), Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie w terminie od 10 czerwca do 31 października 2013 r. oraz w dniu 28 listopada 2013 r. przeprowadziła kontrolę problemową gospodarki finansowej Gminy Ostrowice oraz kontrolę uzupełniającą w zakresie zadłużenia i przestrzegania ustawowych limitów zadłużenia w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2013 r.

Protokoły kontroli zostały Panu przekazane w dniach 19 i 28 listopada 2013 r.

Ustalenia kontroli wykazały, że w badanym okresie :

- 1) dochody jednostki samorządu terytorialnego kształtowały się następująco:

	planowane (po zm.)	wykonane	%
§ w roku 2008	10 265 319,64 zł	7 715 950,87 zł	75,2
§ w roku 2009	9 522 505,60 zł	7 587 250,98 zł	79,7
§ w roku 2010	14 897 274,06 zł	11 467 950,93 zł	77,0
§ w roku 2011	21 213 067,99 zł	16 206 502,00 zł	76,4
§ w roku 2012	20 156 306,03 zł	10 975 549,43 zł	54,4

- 2) na koniec lat obrotowych objętych kontrolą zobowiązania Gminy wynosiły:

§ w roku 2008	10 486 892,69 zł
§ w roku 2009	11 268 002,79 zł

- § w roku 2010 13 646 486,06 zł
 - § w roku 2011 18 176 799,31 zł
 - § w roku 2012 23 145 930,87 zł
 - w tym wobec jednej tylko instytucji finansowej innej niż bank –
 15 254 603,03 zł – str. 18, 38, 60, 80 i 106 protokołu;
- 3) łączna kwota długu przekroczyła 60% wykonanych dochodów jednostki samorządu terytorialnego, a poziom zadłużenia wynosił:
- § na koniec 2008 r. 135,91%
 - § na koniec 2009 r. 148,51%
 - § na koniec 2010 r. 119,00%
 - § na koniec 2011 r. 112,16%
 - § na koniec 2012 r. 210,89%
- co stanowi naruszenie art. 170 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.) i może świadczyć o utracie płynności finansowej Gminy – str. 164 i 165 protokołu;
- 4) łączne kwoty spłaconych rat kredytów i pożyczek oraz odsetek przekraczały 12% wykonanych dochodów Gminy i wynosiły:
- § na koniec 2008 r. 12,85 %
 - § na koniec 2009 r. 13,33 %
 - § na koniec 2011 r. 16,22%
 - § na koniec 2012 r. 40,76%
- 5) wydatki poniesione przez jednostkę samorządu terytorialnego na koszty obsługi:
- a) zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji, tj. prowizje i odsetki bieżące wyniosły łącznie co najmniej 3 129 701,34 zł, w tym:
- § w roku 2008 284 200,35zł,
 - § w roku 2009 364 290,21 zł,
 - § w roku 2010 315 430,34 zł,
 - § w roku 2011 741 279,22 zł,
 - § w roku 2012 1 424 501,22 zł,
- str. 161 protokołu;

b) zobowiązań finansowych zaciągniętych w innych niż banki instytucjach finansowych wyniosły ogółem co najmniej 3 934 165,10 zł, w tym:

§ w roku 2008	745 173,99 zł,
§ w roku 2009	550 108,10 zł,
§ w roku 2010	859 521,68 zł,
§ w roku 2011	992 064,81zł,
§ w roku 2012	787 296,52 zł,

str. 162 protokołu.

Z tytułu korzystania ze środków pieniężnych pochodzących z innych niż banki instytucji finansowych Gmina zapłaciła koszty:

§ według rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, wyrażającej całkowity koszt korzystania z obcego kapitału:

§ w 2009 r. – od 19,06% do 121,67%

§ w 2010 r. – od 18,23% do 81,11%

§ rzeczywistego oprocentowania obcego kapitału, wykorzystywanego przez jednostkę samorządu terytorialnego:

§ w 2009 r. od 20,05% do 21,63%

§ w 2010 r. od 23,03% do 32,15%

Ponadto ustalono, że w badanym okresie ze środków publicznych jednostka samorządu terytorialnego ponosiła wydatki na zapłatę kosztów tzw. pośrednictwa finansowego za zlecenie podmiotom zewnętrznym usługi polegającej na pozyskaniu instytucji gotowej udzielić Gminie kredytu, pożyczki lub przejęcia jej zobowiązań. W wyniku analizy wyciągów bankowych za lata 2008 – 2012 stwierdzono, że z ww. tytułu na rzecz 5 podmiotów jednostka samorządu terytorialnego poniosła wydatki w łącznej kwocie 173 210,00 zł, w tym na rzecz tylko jednego z nich łącznie 106 750,00 zł (str. 162 i 163 protokołu).

Z ustaleń zawartych w protokole wynika, że w okresie objętym kontrolą miały miejsce następujące nieprawidłowości i uchybienia:

I. W zakresie gospodarki finansowej

1. W latach 2008-2012 i okresie od 1 stycznia do 15 października 2013 r. na podstawie umów:
 - § rachunku rozliczeniowego z dnia 17 stycznia 2008 r.,
 - § o prowadzenie rachunków bankowych z dnia 13 maja 2010 r.

Gmina korzystała z usług świadczonych przez bank spółdzielczy, na rzecz którego poniosła wydatki: w 2011 r. w kwocie 101 203,30 zł i w 2012 r. w wysokości 119 652,86 zł, co stanowiło wyrażoną w złotych równowartość odpowiednio: 26 361,89 i 29 767,35 euro. Ww. bank nie został wybrany do obsługi budżetu jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, czym naruszono w latach 2008-2009 – art. 195 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. ustawy o finansach publicznych, a od dnia 1 stycznia 2010 r. – art. 264 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.) w zw. z art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.; Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm.). Umowy spisane z bankiem spółdzielczym – wbrew zasadom określonym w art. 142 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych – zostały zawarte na czas nieokreślony i nie regulowały postanowień, ustalających zasady wykonywania obsługi bankowej, w tym m. in. nie określały wysokości możliwego do uzyskania limitu kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym (tzw. debetu), wykorzystywanego przez Gminę w badanym okresie na finansowanie jej zadań, warunków uruchomienia tego kredytu i wysokości jego oprocentowania, czym w latach 2010-2012 i w okresie od 1 stycznia do 15 października 2013 r. naruszono art. 264 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 199-203 protokołu.

W wyniku ustaleń kontroli – dnia 16 października 2013 r. – dokonano zmiany okresu obowiązywania umowy z dnia 13 maja 2010 r. zawartej z bankiem spółdzielczym o prowadzenie rachunków bankowych do dnia 12 maja 2014 r.

2. W roku 2012 Wójt zaciągnął zobowiązania zaliczane do tytułów dłużnych w łącznej kwocie 6 000 000,00 zł, na podstawie umów:
 - a) zawartych z instytucjami finansowymi innymi niż banki (3) o pożyczki w wysokości ogółem 5 400 000,00 zł,
 - b) z bankiem o kredyt w wysokości 600 000,00 zł,
 bez zasięgnięcia opinii Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie w sprawie możliwości spłaty ww. zobowiązań, czym naruszono art. 91 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, za co odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 108 protokołu.

3. W okresie objętym kontrolą Gmina dokonała restrukturyzacji zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego, poprzez zawarcie umów z instytucjami finansowymi innymi niż banki. W latach 2012-2013 jedna z ww. instytucji – na wniosek jednostki samorządu terytorialnego – zrestrukturyzowała nieistniejące zobowiązania Gminy w łącznej kwocie 550 000,00 zł:
 - a) na podstawie umowy z dnia 31 grudnia 2012 r. – 300 000,00 zł wobec kolejnej instytucji finansowej innej niż bank;
 - b) na podstawie aneksu Nr 1 z dnia 5 marca 2013 r. spisanego do umowy z dnia 22 listopada 2012 r. dokonano zmiany zobowiązań przejętych przez ww. podmiot, obejmując:
 - spłatę raty w kwocie 130 000,00 zł z kredytu zaciągniętego w 2010 r., która została zapłacona przez Gminę w dniu 15 listopada 2012 r.;
 - wykup obligacji serii A11 o wartości 120 000,00 zł, które zostały odkupione przez jednostkę samorządu terytorialnego dnia 2 listopada 2012 r.

Odpowiedzialność za wskazane nieprawidłowości ponosi Wójt – str. 129 protokołu.
4. Z powodu braku płynności finansowej w trakcie lat budżetowych 2008-2012 – na pisemne wnioski Gminy o realizację dyspozycji – jednostka samorządu terytorialnego korzystała z udzielonego jej w rachunku bankowym kredytu w wysokościach uzależnionych od jej potrzeb, i tak w okresie:
 - § od 2 stycznia do 15 grudnia 2008 r. w kwocie od 9 000,00 zł do 200 000,00 zł,
 - § od 5 stycznia do 24 grudnia 2009 r. w kwocie od 65 000,00 zł do 276 000,00 zł,
 - § od 4 stycznia do 24 grudnia 2010 r. w kwocie od 150 000,00 zł do 600 000,00 zł,
 - § od 3 stycznia do 24 grudnia 2011 r. w kwocie od 400 000,00 zł do 650 000,00 zł,
 - § od 2 stycznia do 28 grudnia 2012 r. w kwocie od 350 000,00 zł do 1 100 000,00 zł.

Ponadto na pokrycie występującego w ciągu ww. lat przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego Wójt zaciągał zobowiązania w bankach i instytucjach finansowych innych niż bank spółdzielczy, z przekroczeniem limitów określonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, i tak:

 - a) uchwałą Nr IX/57/07 z dnia 27 grudnia 2007 r. ww. limit na 2008 r. określony został w wysokości 500 000,00 zł. W trakcie w roku

budżetowego na wskazany cel – na podstawie umowy z dnia 12 lutego 2008 r. – na okres od 12 lutego do 25 grudnia 2008 r. jednostka samorządu terytorialnego zaciągnęła kredyt w kwocie 500 000,00 zł (z którego w dniu 29 grudnia 2008 r. spłaciła jedynie 150 000,00 zł, a termin spłaty pozostałego zobowiązania – aneksem z dnia 22 grudnia 2008 r. spisany do ww. umowy – został ustalony na dzień 25 marca 2009 r.) i równocześnie w tym samym roku budżetowym w banku spółdzielczym korzystała z kredytu w rachunku bieżącym (tzw. debetu) w kwotach od 9 000,00 zł (min) do 200 000,00 zł (max). Wskutek powyższego upoważnienie udzielone Wójtowi przez Radę Gminy do zaciągania zobowiązań na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego zostało przekroczone według stanu na dni: 12 lutego 2008 r. o kwotę 150 000,00 zł i 15 grudnia 2008 r. o kwotę 175 000,00 zł;

b) uchwałą Nr XXIV/148/09 z dnia 18 grudnia 2009 r. ww. limit na 2010 r. określony został w wysokości 600 000,00 zł. W trakcie roku budżetowego na wskazany cel – w instytucji finansowej innej niż bank, na podstawie umowy z dnia 26 marca 2010 r. – na okres od 26 marca do 30 września 2010 r. jednostka samorządu terytorialnego zaciągnęła pożyczkę w kwocie 600 000,00 zł (zobowiązanie nie zostało spłacone, lecz na podstawie umowy z dnia 22 października 2010 r. objęte restrukturyzacją zadłużenia przez kolejną instytucję finansową inną niż bank) i równocześnie w tym samym roku budżetowym w banku spółdzielczym – w okresie od 4 stycznia do 24 grudnia 2010 r. – korzystała z kredytu w rachunku bieżącym (tzw. debetu) w kwotach od 150 000,00 zł (min) do 600 000,00 zł (max). Wskutek powyższego upoważnienie udzielone Wójtowi przez Radę Gminy do zaciągania zobowiązań na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego zostało przekroczone według stanu na dni: 26 marca 2010 r. o kwotę 180 000,00 zł i 24 grudnia 2010 r. o kwotę 600 000,00 zł;

c) uchwałą Nr III/10/10 z dnia 30 grudnia 2010 r. ww. limit na 2011 r. określony został w wysokości 800 000,00 zł. W trakcie w roku budżetowego na wskazany cel:

§ w instytucji finansowej innej niż bank, na podstawie umowy z dnia 28 stycznia 2011 r. – na okres od 20 stycznia do 28 lutego 2011 r. – jednostka samorządu terytorialnego zaciągnęła pożyczkę w kwocie 200 000,00 zł (zobowiązanie nie zostało zapłacone w wyznaczonym terminie) oraz w banku na podstawie umowy z dnia 25 lutego 2011 r. – na okres od 25 lutego do 30 grudnia 2011 r. – kredyt obrotowy

w rachunku kredytowym w kwocie 800 000,00 zł, tj. z przekroczeniem o 200 000,00 zł limitu ustalonego przez Radę Gminy uchwałą budżetową;

§ w instytucji finansowej innej niż bank Gmina zaciągnęła:

- na podstawie umowy z dnia 26 kwietnia 2011 r. – na okres od 26 kwietnia do 30 września 2011 r. – pożyczkę w kwocie 200 000,00 zł, która została spłacona w wyznaczonym terminie;
- na podstawie umowy z dnia 24 maja 2011 r. – na okres od 24 maja do 30 września 2011 r. – pożyczkę w kwocie 300 000,00 zł, która została spłacona w wyznaczonym terminie;
- na podstawie umowy z dnia 28 września 2011 r. – na okres od 28 września do 31 października 2011 r. – pożyczkę w kwocie 400 000,00 zł, która w wyznaczonym terminie została spłacona ze środków finansowych pochodzących z wyemitowanych obligacji, którą spłacono w dniu 4 listopada 2011 r. środkami pochodzącymi z wyemitowanych obligacji,

co po uwzględnieniu środków finansowych, na wniosek Gminy postawionych jej do dyspozycji w rachunku bieżącym (tzw. debetu) świadczy o przekroczeniu określonego przez Radę Gminy upoważnienia udzielonego Wójtowi do zaciągania zobowiązań na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego według stanu na dni: 25 lutego i 26 kwietnia 2011 r. o kwotę 600 000,00 zł, 24 maja 2011 r. o kwotę 900 000,00 zł oraz 28 września 2011 r. o kwotę 1 550 000,00 zł,

d) uchwałą Nr VIII/69/11 z dnia 14 grudnia 2011 r. ww. limit na 2012 r. określony został w wysokości 1 000 000,00 zł. W trakcie w roku budżetowego na wskazany cel zaciągnięto nw. zobowiązania:

§ w banku na podstawie umowy z dnia 24 lutego 2012 r. – na okres od 24 lutego do 28 grudnia 2012 r. – w rachunku kredytowym kredyt obrotowy w kwocie 1 000 000,00 zł,

§ w instytucjach finansowych innych niż banki:

- na podstawie umowy z dnia 30 marca 2012 r. – na okres od 30 marca do 28 września 2012 r. – pożyczkę w kwocie 1 200 000,00 zł, której termin spłaty – porozumieniem z dnia 24 sierpnia 2012 r. – rozłożono na raty miesięczne płatne do 2027 r., w tym rat kapitałowych od 28 stycznia 2015 r.,
- na podstawie umowy z dnia 19 czerwca 2012 r. – na okres od 22 czerwca do 30 listopada 2012 r. – pożyczkę w kwocie 300 000,00 zł (zobowiązanie zostało zapłacone w wyznaczonym terminie),

8 na podstawie umowy z dnia 25 października 2012 r. – na okres od 29 października do 31 grudnia 2012 r. – pożyczkę w kwocie 300 000,00 zł, a zobowiązanie Gminy z ww. tytułu zostało potrącone przez wierzyciela z kolejnej pożyczki zaciągniętej w tej samej instytucji na podstawie umowy z dnia 21 grudnia 2012 r.,

co po uwzględnieniu środków finansowych, na wniosek Gminy postawionych jej do dyspozycji w rachunku bieżącym (tzw. debetu) świadczy o przekroczeniu określonego przez Radę Gminy upoważnienia udzielonego Wójtowi do zaciągania zobowiązań na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego według stanu na dni: 30 marca i 22 czerwca 2012 r. o kwotę 1 850 000,00 zł oraz na dzień 29 października 2012 r. o kwotę 2 200 000,00 zł. Powyższe działania stanowiły naruszenie art. 60 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), zgodnie z którym Wójtowi przysługuje prawo zaciągania zobowiązań w ramach upoważnień udzielonych przez Radę Gminy. Ponadto zmiana terminów spłaty rat kapitałowych pożyczki w kwocie 1 200 000,00 zł, zaciągniętej w instytucji finansowej innej niż bank na podstawie umowy z dnia 30 marca 2012 r. i przeznaczonej na pokrycie występującego w ciągu 2012 r. przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego świadczy o braku możliwości Gminy spłaty zarówno zobowiązań tego rodzaju jak również innych powstałych w wyniku działalności bieżącej Gminy. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 19, 60-63, 82, 83-89, 106, 109, 111-113 protokołu.

5. W latach 2008 i 2010 – z przekroczeniem upoważnienia wynikającego z uchwał Rady Gminy – Wójt zaciągał zobowiązania na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego:
 - a) w dniu 8 maja 2008 r. kredyt długoterminowy w wysokości 1 100 000,00 zł, przeznaczony m.in. na sfinansowanie planowanego na 2008 r. deficytu budżetu w wysokości 592 103,00 zł pomimo, że uchwałą Nr IX/57/07 z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie budżetu Gminy na 2008 r. organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego ustalił limit zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek zaciąganych na finansowanie planowanego deficytu budżetu do kwoty 392 103,00 zł (różnica 200 000,00 zł). Planowany niedobór budżetu w kwocie 592 103,00 zł został ustalony przez Radę Gminy uchwałą Nr X/64/08

z dnia 14 marca 2008 r., którą organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie zmienił upoważnienia do zaciągania zobowiązań w formie kredytów lub pożyczek na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu Gminy udzielonego Wójtowi wyłącznie do kwoty 392 103,00 zł;

- b) na podstawie umowy z dnia 24 listopada 2010 r. kredyt długoterminowy w wysokości 1 300 000,00 zł, przeznaczony m.in. na sfinansowanie deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego występującego w 2010 r. w kwocie 1 001 429,00 zł pomimo, że limit zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych na finansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego – uchwałą XXIV/148/09 z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy na rok 2010 – ustalony został do kwoty 761 429,00 zł. Planowany deficyt budżetu w kwocie 1 001 429,00 zł został określony przez Radę Gminy uchwałą XXIX/178/2010 z dnia 24 czerwca 2010 r., którą organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego stwierdził jedynie, że po wprowadzonych zmianach budżet zamyka się niedoborem w kwocie 2 251 429,00 zł, pokrytym m.in. kredytem w wysokości 1 001 429,00 zł, natomiast nie zmienił ustalonego limitu do zaciągania przez Wójta zobowiązań na sfinansowanie planowanego deficytu jednostki samorządu terytorialnego.

Powyższe działania stanowiły naruszenie art. 60 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zgodnie z którym Wójtowi przysługuje prawo zaciągania zobowiązań w ramach upoważnień udzielonych przez Radę Gminy, która wprowadzając zmiany w planowanym deficycie nie dokonała zmian w limicie zobowiązań w zakresie jego sfinansowania, co było niezgodne: w 2008 r. z zasadami określonymi art. 184 ust. 1 pkt 9 w związku z art. 82 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r., w 2010 r. – art. 212 ust. 1 pkt 6 w związku z art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt, który nie przygotował i nie przedłożył organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego uchwał w podanym zakresie, co było niezgodne z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – str. 22, 23, 64 i 65 protokołu.

6. Na sfinansowanie spłat zaciągniętych wcześniej zobowiązań oraz pożyczek i kredytów – wbrew zasadom określonym w art. 60 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – w latach 2008-2012 Wójt

zaciągał zobowiązania bez upoważnienia Rady Gminy lub z przekroczeniem limitów określonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego:

- a) uchwałą Nr IX/57/07 z dnia 27 grudnia 2007 r. limit na 2008 r. do zaciągnięcia zobowiązań na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek określony został do kwoty 507 897,00 zł. W dniu 8 maja 2008 r. jednostka samorządu terytorialnego zaciągnęła kredyt w kwocie 1 100 000,00 zł, z którego 507 897,00 zł przeznaczono na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, a następnie – dnia 15 grudnia 2008 r. – kredyt w wysokości 1 200 000,00 zł, przeznaczony wyłącznie na sfinansowanie spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu pożyczek i kredytów, co świadczy o przekroczeniu ww. upoważnienia udzielonego Wójtowi przez Radę Gminy o kwotę 1 200 000,00 zł;
- b) uchwałą Nr XVI/106/08 z dnia 29 grudnia 2008 r. limit na 2009 r. do zaciągnięcia zobowiązań na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek ustalony został w wysokości 362 918,00 zł. W trakcie w roku budżetowego jednostka samorządu terytorialnego zaciągnęła:
 - § w dniu 21 maja 2009 r. kredyt w wysokości 1 400 000,00 zł; przeznaczając kwotę 362 918,00 zł na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek;
 - § w dniu 23 lipca 2009 w instytucji finansowej innej niż bank pożyczkę w wysokości 349 882,90 zł w celu spłaty na rzecz tego samego podmiotu zobowiązania zaciągniętego na podstawie umowy z dnia 3 marca 2009 r., co świadczy o przekroczeniu w dniu 23 lipca 2009 r. określonego w uchwale budżetowej ww. upoważnienia udzielonego Wójtowi przez Radę Gminy o kwotę 349 882,90 zł;
- c) uchwałą Nr III/10/10 z dnia 30 grudnia 2010 r. Rada Gminy nie udzieliła Wójtowi upoważnienia do zaciągania kredytów i pożyczek na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań tego rodzaju. Pomimo braku ww. upoważnienia – na podstawie umowy z dnia 28 czerwca 2011 r. – w instytucji finansowej innej niż bank – Gmina zaciągnęła pożyczkę w wysokości 1 500 000,00 zł, z czego kwota 691 399,31 zł została przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, w tym kredytów i pożyczek, co świadczy o zaciągnięciu ww. zobowiązania bez stosownego upoważnienia udzielonego Wójtowi przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt Gminy – str. 22, 24, 41-44, 86-88 protokołu.

7. W 2011 r. Gmina wyemitowała obligacje komunalne na kwotę 3 000 000,00 zł. Podstawą emisji ww. papierów wartościowych była uchwała Nr VI/50/11 Rady Gminy z dnia 31 sierpnia 2011 r., którą organ stanowiący przekroczył ustalone przez siebie – uchwałą Nr III/10/10 z dnia 30 grudnia 2010 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy na rok 2011 – limity zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych (§ 10) określone na:
- a) pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego do kwoty 800 000,00 zł,
 - b) wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej do kwoty 1 889 894,00 zł.
- Powyższe stanowiło naruszenie zasad określonych w art. 91 ust. 1 w zw. z art. 212 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, według których suma zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań z wyemitowanych papierów wartościowych m.in. na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz na wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej nie może przekroczyć kwoty określonej w uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt, który – wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – nie przygotował i nie przedłożył organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego projektu uchwały w sprawie zmiany budżetu Gminy na rok 2011 w podanym zakresie – str. 168 i 169 protokołu.
8. W badanym okresie – wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. oraz od 1 stycznia 2010 r. – art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – na rzecz instytucji finansowych innych niż banki, do końca niżej wymienionych lat obrotowych, Gmina nie dokonała zwrotu kredytów i pożyczek, zaciągniętych na pokrycie występującego w latach 2008-2012 przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego na podstawie umów spisanych:
- § z bankiem w dniu 18 lutego 2008 r. o kredyt w kwocie 500 000,00 zł z terminem jego spłaty do dnia 25 grudnia 2008 r. (spłatę zobowiązania w kwocie 350 000,00 zł – spisany do ww. umowy aneksem z dnia

22 grudnia 2008 r. – przesunięto na rok 2009: 25 stycznia – 150 000,00 zł, 25 lutego – 100 000,00 zł i 25 marca – 100 000,00 zł);

§ z instytucją finansową inną niż bank:

• w dniu 29 grudnia 2009 r. o pożyczkę w wysokości 150 000,00 zł z terminem jej spłaty do dnia 31 grudnia 2009 r. (spłatę zobowiązania w kwocie 150 000,00 zł – spisany do ww. umowy aneksem z dnia 29 grudnia 2009 r. – przesunięto na dzień 31 marca 2010 r.);

• w dniu 28 grudnia 2010 r. o pożyczkę w kwocie 600 000,00 zł z terminem jej spłaty do dnia 31 grudnia 2010 r. (spłatę zobowiązania w kwocie 600 000,00 zł – umową Nr 236/2011 r. z dnia 1 lutego 2011 r. o restrukturyzacji i przejęciu długu – przesunięto na dzień 1 lutego 2011 r.);

§ z bankiem w dniu 25 lutego 2011 r. o kredyt obrotowy w rachunku kredytowym w wysokości 800 000,00 zł z terminem jego spłaty do dnia 30 grudnia 2011 r. (spłatę zobowiązania w kwocie 800 000,00 zł – spisany do ww. umowy aneksem Nr 1/2011 z dnia 22 grudnia 2011 r. – przesunięto na dzień 25 stycznia 2012 r.);

§ z instytucją finansową inną niż bank w dniu 28 czerwca 2011 r. o pożyczkę w kwocie 1 500 000,00 zł z terminem jej spłaty do dnia 10 grudnia 2011 r. (spłatę zobowiązania w wysokości 1 500 000,00 zł – porozumieniem Nr 3568/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. – przesunięto na dzień 15 lutego 2012 r.);

§ z bankiem w dniu 24 lutego 2012 r. o kredyt obrotowy w rachunku kredytowym w kwocie 1 000 000,00 zł z terminem jego spłaty do dnia 28 grudnia 2012 r. (spłaty zobowiązania dokonano w dniu 2 stycznia 2013 r., zamiast w terminie do dnia 31 grudnia 2012 r.).

Zmiany wprowadzone przez Wójta do ww. umów w zakresie wyznaczonych na lata następne terminów spłat kredytów i pożyczek zaciągniętych na finansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego naruszały zasadę roczności budżetu oraz potwierdzają brak możliwości spłaty zobowiązań zarówno wymagalnych, jak i tych, które byłyby zaciągnięte na sfinansowanie przejściowego deficytu budżetu. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 20, 41, 63, 64, 83, 84, 86-88 i 109 protokołu.

9. Z powodu braku środków pieniężnych niezbędnych do sfinansowania zadań Gminy w badanym okresie nie przestrzegano zasady finansowania wydatków bieżących jednostki samorządu terytorialnego w styczniu kolejnych lat z części oświatowej subwencji ogólnych otrzymanych

z budżetu państwa w grudniu poprzednich lat obrotowych i stanowiących dochody kolejnych lat budżetowych. Środki finansowe z subwencji otrzymanej:

- w kwocie 126 934,00 zł na styczeń 2008 r. w wysokości 119 678,93 zł zostały wykorzystane na pokrycie zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego w grudniu 2007 r.,
 - w kwocie 144 533,00 zł na styczeń 2009 r. w wysokości 143 116,21 zł zostały wykorzystane na pokrycie zobowiązań Gminy w grudniu 2008 r.,
 - w kwocie 160 188,00 zł na styczeń 2010 r. w całości zostały wykorzystane na pokrycie zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego w grudniu 2009 r.,
 - w kwocie 164 417,00 zł na styczeń 2011 r. w całości zostały wykorzystane na pokrycie zobowiązań Gminy w grudniu 2010 r.,
 - w kwocie 171 956,00 zł na styczeń 2012 r. w wysokości 162 441,15 zł zostały wykorzystane na pokrycie zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego w grudniu 2011 r.,
 - w kwocie 189 190,44 zł na styczeń 2013 r. w wysokości 10 098,44 zł zostały wykorzystane na pokrycie zobowiązań Gminy w grudniu 2012 r.,
- czym naruszono kompetencje Rady Gminy, wynikające z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2008 r. Nr 88, poz. 539 z późn. zm.; Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późn. zm.), który stanowi, że o przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Równocześnie wykorzystanie przez Gminę dochodów lat następnych na wydatki lat bieżących świadczy o sfinansowaniu deficytu jednostki samorządu terytorialnego ze źródła niewskazanego w art. 168 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. ustawy o finansach publicznych – uchylonym z dniem 1 stycznia 2010 r., a następnie w art. 217 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 11, 33, 54, 73, 99 i 132 protokołu.

10. Z tytułu braku zapłaty zobowiązań Gminy w ustalonych terminach, jednostka samorządu terytorialnego poniosła koszty odsetek karnych w łącznej kwocie co najmniej 446 026,22 zł, w tym:

§ w 2008 r.	w kwocie	37 746,10 zł
§ w 2009 r.	w kwocie	9 437,47 zł
§ w 2010 r.	w kwocie	64 798,32 zł
§ w 2011 r.	w kwocie	218 984,17 zł
§ w 2012 r.	w kwocie	115 060,16 zł

z następujących tytułów:

a) dostaw towarów i usług razem 6 332,03 zł, w tym:

• w roku 2009	w łącznej wysokości	525,68 zł
• w roku 2010	w łącznej wysokości	4 162,44 zł
• w roku 2011	w łącznej wysokości	688,48 zł
• w roku 2012	w łącznej wysokości	955,43 zł

b) kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji razem 242 730,21 zł, w tym:

• w roku 2008	w łącznej wysokości	10 633,82 zł
• w roku 2009	w łącznej wysokości	6 728,92 zł
• w roku 2010	w łącznej wysokości	37 430,14 zł
• w roku 2011	w łącznej wysokości	84 224,82 zł
• w roku 2012	w łącznej wysokości	103 712,51 zł

c) środków pieniężnych otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych razem 196 963,98 zł, w tym:

• w roku 2008	w łącznej wysokości	27 112,28 zł
• w roku 2009	w łącznej wysokości	2 182,87 zł
• w roku 2010	w łącznej wysokości	23 205,74 zł
• w roku 2011	w łącznej wysokości	134 070,87 zł
• w roku 2012	w łącznej wysokości	10 392,22 zł

co stanowiło naruszenie zasady, określonej w art. 35 ust. pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (w latach 2008-2009) oraz art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (w latach 2010-2012), zgodnie z którą wydatki publiczne powinny być dokonywane w wysokościach i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 161, 162 i 186 protokołu.

11. Z uwagi na permanentny brak środków finansowych niezbędnych na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz na zaspokojenie potrzeb wspólnoty samorządowej w 2013 r. Wójt podjął działania w celu pozyskania środków pieniężnych w formach innych niż przewidziane przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych tj. zaciągnięcia zobowiązań w postaci kredytów, pożyczek lub emisji komunalnych papierów wartościowych:

a) na podstawie aktu notarialnego Rep. A numer 1581/2013 z dnia 11 kwietnia 2013 r. za cenę 3 879 419,44 zł, na okres do dnia 10 kwietnia 2018 r. Gmina sprzedała instytucji finansowej innej niż bank urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne wraz z siecią kanalizacyjną, związane ze świadczeniem usług dostawy wody i odbioru ścieków

w miejscowościach: Siecino, Jelenino, Donatowo i Ostrowice. Ww. umową – w dniu 11 kwietnia 2018 r. – nieodwołalnie i bezwarunkowo Gmina zobowiązała się kupić nabywcy ww. urządzenia za cenę 3 879 419,44 zł oraz za zwrotem kosztów sprzedaży, a przypadku gdy ww. umowa z jakichkolwiek przyczyn leżących po stronie jednostki samorządu terytorialnego nie zostanie zawarta w podanym terminie – w dniu 25 kwietnia 2018 r. – do zapłaty na rzecz nabywcy kary umownej w kwocie 3 879 419,44 zł. Na mocy przywołanej umowy – na okres od 11 kwietnia 2013 r. do 10 kwietnia 2018 r. – instytucja finansowa oddała Gminie do używania i pobierania pożytków ww. urządzenia, za wynagrodzeniem w formie czynszu dzierżawnego w łącznej kwocie 3 460 154,18 zł (2 813 133,65 zł netto), płatnym w ratach miesięcznych począwszy od 10 maja 2013 r., tj. w 2013 r. – 440 803,72 zł, w latach 2014-2017 po 691 894,44 zł i w 2018 r. – 204 693,26 zł. Ponadto zgodnie z zapisami umowy – dla realizacji dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny – Gmina zobowiązała się m.in. do ponoszenia wyłącznej odpowiedzialności za realizację zadań przewidzianych przepisami prawa, w szczególności ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), prawidłowe funkcjonowanie wodociągu, wszelkich jego urządzeń i sieci oraz szkody wynikłe z nieprawidłowego jego funkcjonowania, zapewnienia odpowiedniej zdolności urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, dokonywania na własny koszt (w razie uzasadnionego zapotrzebowania) zakupu wody lub wprowadzania ścieków ze źródeł zewnętrznych do wodociągu, zapewnienia obsługi użytkowników usług wodociągowo-kanalizacyjnych korzystających z ww. urządzeń, zapewnić właściwe fakturowanie i egzekucję należności z tytułu korzystania z tych urządzeń oraz pobierania od użytkowników usług opłat za korzystanie z urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych i przekazywania ich na rachunek bankowy finansującego. W wyniku jednorazowego pozyskania przez Gminę na podstawie ww. umowy środków finansowych w kwocie 3 879 419,44 zł jednostka samorządu terytorialnego zobowiązała się do poniesienia nakładów na bieżące utrzymanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej sprzedanej na okres 5 lat za cenę 3 879 419,44 zł oraz czynszu dzierżawnego w wysokości ogółem 3 460 154,18 zł, którego łączna wartość stanowi 89,2% ceny sprzedaży ww. urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych;

b) w dniu 28 czerwca 2013 r. – pomimo zobowiązania się aktem notarialnym Rep. A numer 1581/2013 z dnia 11 kwietnia 2013 r. do przekazywania na rzecz podmiotu wskazanego w pkt a) opłat pobranych od użytkowników korzystających z urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych z miejscowości Siecino, Jelenino, Donatowo i Ostrowice – Gmina zawarła umowę z kolejną instytucją finansową inną niż bank, za wynagrodzeniem ww. podmiotu w kwocie 221 400,00 zł, finansowania jej przyszłych wierzytelności w wysokości 1 000 000,00 zł, które powstaną począwszy od dnia 28 czerwca 2013 r. z tytułu realizacji przez jednostkę samorządu terytorialnego jej zadań własnych, związanych z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę oraz odbiór ścieków i wynikających z umów spisanych z odbiorcami tych usług. Zgodnie z zapisami umowy zapłata za ww. wierzytelności przyszłe nastąpiła na rzecz Gminy w dniu 5 lipca 2013 r., a jednostka samorządu terytorialnego zobowiązała się – w okresie od 31 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2016 r. – przekazać na rachunek bankowy finansującego wszelkie środki zapłacone Gminie za dostawę wody i wpłacone w okresie od dnia 28 czerwca 2013 r. do dnia ich całkowitej spłaty. Ww. zobowiązanie zostało rozłożone przez podmiot finansujący na raty miesięczne: 35 po 27 777,78 zł i 1 o wartości 27 777,70 zł płatne w terminach:

§ od 31 lipca do 31 grudnia 2013 r. w łącznej kwocie 166 666,68 zł

§ od 31 stycznia do 31 grudnia 2014 r. w łącznej kwocie 333 333,36 zł

§ od 31 stycznia do 31 grudnia 2015 r. w łącznej kwocie 333 333,36 zł

§ od 31 stycznia do 30 czerwca 2016 r. w łącznej kwocie 166 666,60 zł

Wpływy uzyskane przez jednostkę samorządu terytorialnego za dostawę wody w latach poprzednich wynosiły:

§ w 2008 r. ogółem 271 807,07 zł

§ w 2009 r. ogółem 260 165,51 zł

§ w 2010 r. ogółem 242 958,13 zł

§ w 2011 r. ogółem 228 554,69 zł

§ w 2012 r. ogółem 300 194,70 zł

co potwierdza konieczność zapłaty przez Gminę na rzecz ww. podmiotu zobowiązań z tytułu finansowania przez ww. instytucję przyszłych wierzytelności jednostki samorządu terytorialnego również z innych wpływów niż za dostawę wody i odbiór ścieków.

Wskazanie ww. umowami źródła pokrycia wydatków na zapłatę czynszu za dzierżawę urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych oraz zobowiązań z tytułu sfinansowania przyszłych wierzytelności za dostawę wody i odbiór ścieków z dochodów uzyskanych przez jednostkę samorządu terytorialnego

za ich świadczenie stanowiło naruszenie art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r., zgodnie z którym środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 209 protokołu kontroli i str. 20 protokołu kontroli uzupełniającej.

II. W zakresie sprawozdawczości

1. Wskutek braku rachunkowego sprawdzenia danych w sprawozdaniach zbiorczych Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji wykazano wielkości niezgodne z danymi wynikającymi ze sprawozdań jednostkowych:

a) według stanu na koniec IV kwartału 2010 r., sporządzonym dnia 22 stycznia 2011 r.:

• zobowiązania wymagalne z tytułu dostaw towarów i usług (wiersz E.4.1) wykazano w kwocie 251 710,72 zł, zamiast w wynikającej ze sprawozdań jednostkowych łącznej wartości 269 766,10 (różnica 18 055,38 zł),

• pozostałe zobowiązania wymagalne (wiersz E.4.2) wykazano w kwocie 514 403,84 zł, zamiast w wynikającej ze sprawozdań jednostkowych łącznej wartości 496 348,46 zł (różnica 18 055,38 zł);

b) według stanu na koniec IV kwartału za 2011 r., sporządzonym dnia 22 lutego 2012 r.:

• zobowiązania wymagalne z tytułu dostaw towarów i usług (wiersz E.4.1) wykazano w kwocie 9 287,74 zł, zamiast w wynikającej ze sprawozdań jednostkowych łącznej wartości 24 821,18 zł (różnica 15 533,44 zł),

• pozostałe zobowiązania wymagalne (wiersz E.4.2) wykazano w kwocie 468 151,11 zł, zamiast w wynikającej ze sprawozdań jednostkowych łącznej wartości 452 617,71 zł (różnica 15 533,44 zł),

czym naruszono obowiązujące zasady sporządzania ww. sprawozdań, określone § 4 ust. 1 pkt 3 oraz § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 43, poz. 247) i wprowadzało w błąd odbiorców tych sprawozdań. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 74, 75, 99, 100, 189 i 192 protokołu.

2. Z powodu braku wyeliminowania pomyłek lub błędów rachunkowych w sprawozdaniach o stanie zobowiązań Gminy według tytułów dłużnych

oraz poręczeń i gwarancji wykazano dane niezgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, i tak:

a) w Rb-Z według stanu na koniec IV kwartału 2008 r., sporządzonym dnia 23 lutego 2009 r.:

• kredyty i pożyczki (wiersz E.2) wykazano w kwocie 3 842 918,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 4 192 918,00 zł (różnica 350 000,00 zł);

• zobowiązania z umów zawartych z instytucją finansową inną niż bank o terminie płatności dłuższym niż 6 miesięcy (część D poz. 1 i poz. 4) wykazano w kwocie 2 029 819,25 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 2 079 925,98 zł (różnica 50 106,73 zł)

b) w Rb-Z według stanu na koniec IV kwartału 2009 r., sporządzonym w dniu 23 lutego 2010 r. kredyty i pożyczki (wiersz E.2) wykazano w kwocie 4 500 000,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 4 820 000,00 zł (różnica 320 000,00 zł);

c) w Rb-Z według stanu na koniec IV kwartału 2010 r., sporządzonym w dniu 22 lutego 2011 r.:

• kredyty i pożyczki (wiersz E.2) wykazano w kwocie 5 501 429,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 6 392 538,56 zł (różnica 891 109,56 zł),

• kredyty i pożyczki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (część C) wykazano w kwocie 0,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 291 109,56 zł (różnica 291 109,56 zł);

d) Rb-Z według stanu na koniec IV kwartału 2011 r. (korekta 1), sporządzonym w dniu 27 lutego 2012 r.:

• kredyty i pożyczki (wiersz E.2) wykazano w kwocie 9 241 154,08 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 12 614 429,48 zł (różnica 3 373 275,40 zł),

• kredyty i pożyczki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (część C) wykazano w kwocie 0,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 397 571,48 zł (różnica 397 571,48 zł);

e) Rb-Z według stanu na koniec IV kwartału 2012 r.:

• kredyty i pożyczki (wiersz E.2) wykazano w kwocie 15 897 419,84 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 15 149 499,84 zł (różnica 747 920,00 zł),

• kredyty i pożyczki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej

(część C) wykazano w kwocie 9 565 212,84 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości ogółem 3 798 546,19 zł (różnica 5 766 666,65 zł),

co było niezgodne z obowiązującymi zasadami sporządzania ww. sprawozdań rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, określonymi § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 113, poz. 770) – uchylonym z dniem 19 marca 2010 r., a następnie § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych. Dane wykazane w ww. sprawozdaniach nierzetelnie i nieprawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym wprowadzały w błąd odbiorców tych sprawozdań. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 190-197 protokołu.

3. Niezgodnie z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej wykazano przychody i rozchody wykonane przez Gminę za lata 2008 – 2012. W sprawozdaniach o nadwyżce i deficycie Rb-NDS według stanu na koniec:
 - a) 2008 r., sporządzonym 26 lutego 2009 r. rozchody wykazano w kwocie 302 920,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 852 918,00 zł (różnica 549 998,00 zł),
 - b) 2009 r., sporządzonym dnia 23 lutego 2010 r. rozchody wykazano w kwocie 362 918,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 712 918,00 zł (różnica 350 000,00 zł);
 - c) 2010 r., sporządzonym dnia 22 marca 2011 r. wykonane:
 - przychody wykazano w kwocie 2 566 005,62 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 3 529 109,56 zł (różnica 963 103,94 zł),
 - rozchody wykazano w kwocie 298 571,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 1 786 571,00 zł (różnica 1 488 000,00 zł);
 - d) 2011 r. (korekta 1), sporządzonym dnia 22 marca 2012 r.:
 - przychody wykazano w kwocie 6 662 666,68 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 9 954 461,92 zł (różnica 3 291 795,24 zł),
 - rozchody wykazano w kwocie 528 571,00 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 3 732 571,00 zł (różnica 3 204 000,00 zł);

e) 2012 r. (korekta 1), sporządzonym dnia 1 marca 2013 r.:

• przychody wykazano w kwocie 9 870 304,84 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 16 936,49 zł (różnica 7 066 666,65 zł),

• rozchody wykazano w kwocie 1 075 670,65 zł, zamiast w wynikającej z ewidencji księgowej wartości 14 401 901,13 zł (różnica 13 326 230,48 zł),

czym naruszono obowiązek wykazania w ww. sprawozdaniach danych zgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, określony § 9 ust. 2 rozporządzeń Ministra Finansów: do dnia 7 lutego 2010 r. – z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 115, poz. 781 z późn. zm.), a następnie z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103) i wprowadzało w błąd odbiorców tych sprawozdań. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 189-199 protokołu.

4. Stan środków na rachunku budżetu jednostki samorządu terytorialnego w Rb – ST rocznym sprawozdaniu na koniec 2012r. sporządzonym z datą 25 lutego 2013r. wykazano w kwocie 122 123,20 zł, zamiast wynikającej z dowodów bankowych (wyciągów) wartości 3 066 623,20 zł (różnica 2 944 500,00 zł), co było niezgodne z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w zw. z § 15 Instrukcji sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego, stanowiącej załącznik Nr 39 do ww. rozporządzenia i wprowadzało w błąd odbiorców tego sprawozdania, za co odpowiedzialność ponosi Wójt – str. 131 i 132 protokołu.

III. W zakresie rachunkowości

1. Ewidencję księgową Gminy (organu) oraz Urzędu Gminy (jednostki powołanej do obsługi jednostki samorządu terytorialnego) prowadzono w latach 2008 – 2010 w ramach jednego rejestru, zamiast za pomocą ewidencji odrębnych dla każdej z tych jednostek. Przyjęta technika prowadzenia ksiąg rachunkowych uniemożliwiła generowanie wydruków sporządzonych jednostkowo dla Gminy (organu) oraz Urzędu Gminy (jednostki), a zestawienia przedłożone do kontroli nie pozwoliły na identyfikację jednostki, której wydruki te dotyczyły, co było niezgodne z art. 13 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.). Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 173 protokołu.

2. Stany aktywów i pasywów wykazane w księgach rachunkowych na ostatnie dni lat 2010-2011 – wbrew zasadzie określonej w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 2004 r. o rachunkowości – nie zostały ujęte w tych samych wysokościach w księgach rachunkowych otwartych na kolejne lata obrotowe 2011-2012, i tak:

Konto	Saldo na dzień				Różnica	
	31.12.2010r.		01.01.2011r.			
	Wn	Ma	Wn	Ma	Wn	Ma
1	2	3	4	5	(4-2)	(5-3)
Jednostka budżetowa – Urząd Gminy						
130	0	0	1 250,17	0	+1 250,17	0
134-070	0	680 000,00	0	0	0	- 680 000,00
134-004	0	0	0	960 000,00		+980 000,00
134-080	0	1 400 000,00	0	0	0	- 1 400 000,00
134-008	0	0	0	1 120 000,00		+ 1 120 000,00
135	12 474,19	0	2 522,08	0	-9 952,11	0
998	0	10 648 510,89	0	7 484 635,36	0	-3 163 875,53
x	31.12.2011r.		01.01.2012r.		x	x
Jednostka budżetowa – Urząd Gminy						
080	25 672 344,76	0,00	25 849 697,95	67 979,56	+177 353,19	+67 979,56
201	68 624,39	7 565 452,55	68 624,39	9 641 736,88	0	+2 076 284,33
234	11 082,75	0	11 292,74	0	209,99	0
Organ – Gmina Ostrowice						
222	0	16 902,06	2,03	0,00	+2,03	-16 902,06
223	0	65 506,77	2 224,73	1 326,36	+2 224,73	-64 180,41
224	23 884,55	0	19 375,37	29,45	-4 509,18	+29,45
240	31 349,55	0	7 008,57	0	-24 340,98	0
960	6 666 845,14	0	6 617 665,69	0	-49 179,45	0
962	5 250,17	0	0,00	0	-5 250,17	0

Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 174 i 175 protokołu.

3. W badanym okresie z naruszeniem podstawowych zasad rachunkowości w księgach jednostki prowadzono ewidencję zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów:

a) w ewidencji 2007 r.:

• na koncie 134-000 nie ujęto kredytu krótkoterminowego zaciągniętego w oparciu o umowę Nr 07/0015 z dnia 25 stycznia 2007 r. w kwocie 500 000,00 zł na pokrycie przejściowego deficytu budżetu w tym roku obrotowym;

• nie ujawniono spłaty raty kredytu w kwocie 400 000,00 zł, której termin wyznaczony na zapłatę aneksem Nr 1 spisany dnia 21 grudnia 2007 r. do umowy Nr 07/0015 przesunięto z 2007 na 2008 r. ,

co było niezgodne z art. 20 i art. 24 ustawy z dnia 29 września 1994 r. i świadczy o nierzetelnym i niebieżącym prowadzeniu ksiąg rachunkowych;

b) w ewidencji 2009 r.:

• saldo konta 134 – zamiast wyłącznie po stronie WN – wykazywało wartości 170 000,00 zł (Wn) i 4 670 000,00 (Ma), czym naruszono obowiązujące w jednostce zasady funkcjonowania ww. konta, określone, wprowadzone do stosowania przez Wójta zarządzeniem Nr 39/2007 z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad (polityki) rachunkowości dla Urzędu Gminy Ostrowice,

• nie przestrzegano obowiązku prowadzenia zapisów na kontach analitycznych założonych w księgach rachunkowych dla poszczególnych umów kredytowych, a część operacji odnotowano na koncie 134-000 Kredyty bankowe, które pełniło funkcję konta syntetycznego:

§ stany: początkowy i końcowy wynikające z konta analitycznego 134-050 wynosiły 350 000,00 zł, pomimo że w 2009 r. (22 stycznia, 24 lutego i 6 marca) ww. zobowiązanie Gminy zostało w całości spłacone; spłaty ww. zobowiązania ujęto na koncie 134-000 Kredyty bankowe, a na koncie analitycznym 134-050 – dopiero pod datą 4 stycznia 2010 r.,

§ stany: początkowy i końcowy wynikające z konta analitycznego 134-030 wynosiły 700 000,00 zł, pomimo że przypadającą na 2009 r. ratę kredytu w kwocie 100 000,00 zł Gmina spłaciła dnia 30 marca 2009 r.; spłatę ww. zobowiązania w postaci zapisu ujęto na koncie 134-000 Kredyty bankowe, a na koncie analitycznym 134-030 – dopiero pod datą 4 stycznia 2010 r.;

§ w księgach rachunkowych jednostki nie założono konta analitycznego dla kredytu krótkoterminowego, zaciągniętego w kwocie 280 000,00 zł na podstawie umowy Nr 3379952/01JST/Ob/09 z dnia 27 marca 2009 r.; operacje wpływu środków finansowych pochodzących z ww. kredytu ujęto na koncie 134-000 Kredyty bankowe, a jego spłatę w kwocie 280 000,00 zł pod datą 31 grudnia 2009 r. na koncie analitycznym 134-070,

czym naruszono określoną art. 16 ust. 1 w zw. z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości zasadę wewnętrzej zgodności ksiąg rachunkowych, polegającą na pełnej zgodności rachunkowej pomiędzy danymi wynikającymi z zapisów na kontach analitycznych (kontach ksiąg pomocniczych) z kontem syntetycznym (konto księgi głównej), będącej konsekwencją podwójnego zapisu – w odniesieniu do ewidencji syntetycznej oraz zapisu powtarzanego – w odniesieniu do ewidencji syntetycznej i analitycznej;

c) w ewidencji 2012 r.:

• na koncie 134-008 prowadzonym dla kredytu zaciągniętego dnia 24 lutego 2012 r. na podstawie umowy Nr 3379952/01/JST/Ob./12 w kwocie 1 000 000,00 zł pod datą 31 grudnia 2012 r., zamiast w księgach rachunkowych 2013 r. pod datą 2 stycznia 2013 r., ujęto operację jego spłaty. Jako podstawę wprowadzenia ww. zapisu podano wyciąg bankowy z dnia 31 grudnia 2012 r., w którym tego rodzaju operacja nie wystąpiła;

• na koncie 134-009 prowadzonym dla kredytu zaciągniętego dnia 2 sierpnia 2012 r. na podstawie umowy Nr 12/0052 pod datą 9 sierpnia 2012 r. ujęto wpływ środków finansowych w wysokości ogółem 600 000,00 zł. Jako podstawę wprowadzenia ww. zapisu podano wyciąg bankowy z dnia 9 sierpnia 2012 r., według którego na rachunek bankowy Gminy wpłynęła kwota 588 000,00 zł,

czym naruszono wynikający z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. obowiązek rzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 176-178 protokołu.

4. W latach 2008-2010 ewidencję pożyczek zaciągniętych przez Gminę prowadzono w jej księgach rachunkowych zbiorczo (konto 260 000), zamiast z wyodrębnieniem subkont dla uzyskanych w tej formie krajowych środków pieniężnych oraz zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego:

a) w 2008 r. z tytułu umów:

• Nr 12/2003/OW-OT/P – stan zobowiązań na dzień 1 stycznia 2008 r. wynosił 85 838,00 zł,

• Nr 2/04/OW-KW/P – stan zobowiązań na dzień 1 stycznia 2008 r. wynosił 1 639 819,00 zł;

b) w 2009 r. z tytułu umów:

• Nr 12/2003/OW-OT/P – stan zobowiązań na dzień 1 stycznia 2009 r. wynosił 42 918,00 zł,

- zawartej z instytucją finansową inną niż bank w dniu 3 marca 2009 r. na kwotę 316 000,00 zł,
- zawartej z instytucją finansową inną niż bank Nr 663/2009 w dniu 29 grudnia 2009 r. na kwotę 150.000,00 zł,
- c) w 2010 r. z tytułu umów zawartych z instytucjami innymi niż bank w dniach:
 - 29 grudnia 2009 r. Nr 663/2009 – stan zobowiązań na dzień 1 stycznia 2010 r. wynosił 150 000,00 zł,
 - 26 marca 2010 r. Nr 02/03/2010 na kwotę 600 000,00 zł ,
 - 28 grudnia 2010 r. Nr 821 na kwotę 600 000,00 zł,
 czym naruszono obowiązujące w Urzędzie Gminy zasady funkcjonowania kont dla budżetu Gminy, wprowadzone do stosowania zarządzeniami Wójta: Nr 39/2007 z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad polityki rachunkowości dla Urzędu Gminy Ostrowice oraz Nr 47/2010 z dnia 27 października 2010 r. w sprawie zatwierdzenia zakresu dokumentacji opisującej zasady (politykę) prowadzenia rachunkowości w Urzędzie Gminy Ostrowice i było niezgodne z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 178 i 179 protokołu.

5. W ewidencji księgowej rozrachunków z instytucją finansową inną niż bank ujęto:

- a) w 2011 r. na koncie 260-070 prowadzonym dla rozrachunków z tytułu pożyczki zaciągniętej w dniu 28 czerwca 2011 r. w kwocie 1 500 000,00 zł – pod datą 29 czerwca 2011 r. – wpływ środków finansowych w otrzymanej od ww. podmiotu i potwierdzonej wyciągiem bankowym kwocie 808 600,29 zł oraz potrąconej z ww. pożyczki na spłatę innych zobowiązań Gminy wobec pożyczkodawcy wartości 691 399,71 zł;
- b) w 2012 r. na koncie 260-140 prowadzonym dla rozrachunków z tytułu pożyczki zaciągniętej w dniu 30 marca 2012 r. w kwocie 2 800 000,00 zł – pod datą 20 kwietnia 2012 r. – wpływ środków finansowych w otrzymanej od ww. podmiotu i potwierdzonej wyciągiem bankowym kwocie 1 300 000,00 zł oraz potrąconej z ww. pożyczki na spłatę wierzytelności Gminy wobec pożyczkodawcy wartości 1 500 000,00 zł.

Opisując w dowodzie księgowym podstawę ujęcia ww. zapisów w księgach rachunkowych wskazano wyciągi bankowe (odpowiednio z dni: 29 czerwca 2011 r. i 20 kwietnia 2012 r.), które nie zawierały informacji o wpływie na rachunek bankowy jednostki samorządu

terytorialnego środków pieniężnych w kwotach 1 500 000,00 zł i 2 800 000,00 zł, co potwierdza, że – wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości – zapisy wprowadzone do ww. ksiąg nie odzwierciedlają stanu rzeczywistego. Za ww. nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 180 i 181 protokołu kontroli.

6. W 2012 r. w wyniku nierzetelnych zapisów w ewidencji księgowej, tj.:
 - a) na koncie analitycznym 134-008, założonym dla kredytu zaciągniętego na podstawie umowy Nr 3379952/01/JST/Ob./12 w kwocie 1 000 000,00 zł, pod datą 31 grudnia 2012 r. zaksięgowano spłatę kwoty 1 000 000,00 zł pomimo, że faktycznego jej przekazania dokonano w dniu 2 stycznia 2013 r.,
 - b) na koncie analitycznym 260 200 pożyczkę w kwocie 1 000 000,00 zł, zaciągniętą na podstawie umowy Nr R/01/12/2012/P zawartej w dniu 21 grudnia 2012 r. z instytucją finansową inną niż bank, ujęto pod datą 28 grudnia 2012 r. tylko w tej części, która faktycznie wpłynęła na rachunek bankowy Gminy w dniu 28 grudnia 2012 r. (700 000,00 zł); do ksiąg nie wprowadzono kwoty 300 000,00 zł, która została potrącona na poczet wierzytelności tej instytucji, wynikającej z tytułu umowy pożyczki Nr R/03/10/2012/P z dnia 25 października 2012 r.;
 - c) na koncie 260 100, założonym dla rozliczeń z tytułu wyemitowanych obligacji wobec funduszu inwestycyjnego, pod datą 31 grudnia 2012 r. zaksięgowano spłatę zobowiązań z tytułu emisji obligacji o wartości 1 600 000,00 zł, pomimo, że przekazania ww. kwoty dokonano rzeczywiście w dniu 2 stycznia 2013 r.

co świadczy o prowadzeniu w 2012 r. ewidencji zobowiązań z tytułu pożyczek i wyemitowanych obligacji w sposób nierzetelny i niesprawdzalny, czym naruszono art. 24 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Skutkiem powyższego było zaniżenie stanu zobowiązań Gminy z tytułu kredytów i pożyczek – według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. – ogółem o kwotę 2 900 000,00 zł, za co odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 177-181 protokołu.
7. W księgach rachunkowych:
 - a) 2008 r. założono konto analityczne 134 080, na którym występowały zerowe obroty i salda pomimo, że umowę o kredyt w kwocie 1 400 000,00 zł Gmina zawarła z bankiem dopiero w dniu 21 maja 2009 r., co potwierdza fakt niezamknięcia ksiąg rachunkowych jednostki za rok 2008 w terminie do dnia 13 maja 2009 r., tj. 15 dni

po zatwierdzeniu przez Radę Gminy sprawozdania z wykonania budżetu uchwałą Nr XIX/129/09 z dnia 28 kwietnia 2009 r.,

- b) 2009 r. założono konto analityczne 134 090, na którym występowały zerowe obroty i salda, pomimo, że umowę o kredyt w wysokości 1 300 000,00 zł Gmina zawarła z bankiem dopiero w dniu 28 listopada 2010 r., co potwierdza fakt niezamknięcia ksiąg rachunkowych za rok 2009 w terminie do dnia 13 maja 2010 r., tj. 15 dni po zatwierdzeniu przez Radę Gminy sprawozdania z wykonania budżetu uchwałą Nr XXVIII/169/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r.

i stanowiło naruszenie art. 12 ust. 4 w związku z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, za co odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 176 protokołu.

8. Ewidencję zobowiązań wymagalnych za lata 2008-2012 prowadzono metodą ręczną, co było niezgodne z przyjętymi w jednostce zasadami (polityką) rachunkowości, w której określono, że księgi rachunkowe prowadzone są komputerowo. Okazane zestawienia zobowiązań wymagalnych, będące podstawą ujęcia danych w sprawozdaniach nie spełniały wymogów określonych dla ksiąg rachunkowych, gdyż nie posiadały:

§ oznaczenia nazwy jednostki, której dotyczą,

§ daty ich sporządzenia,

§ wskazania osoby, odpowiedzialnej za wprowadzone zapisy,

czym naruszono obowiązujące zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych, określone art. 13 ust. 4 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Ponadto w zestawieniach sporządzonych za lata 2008-2011 wprowadzone zapisy nie zostały powiązane z dowodami źródłowymi, co było niezgodne z art. 23 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy i uniemożliwiało ich rzetelną weryfikację. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 182 protokołu.

9. Ewidencja zobowiązań wymagalnych – wbrew zasadom określonym w art. 24 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości – prowadzona była nierzetelnie i niesprawdzalnie:

- a) w latach 2008-2012 nie prowadzono ewidencji rozliczeń z Zachodniopomorską Izbą Rolniczą w Szczecinie z tytułu odpisu należnego w wysokości 2% wpływów podatku rolnego; zobowiązania Gminy z podanego tytułu wynosiły: według stanu na dzień 31 listopada 2011 r. – 30 072,19 zł, a na koniec 2012 r. – 10 072,19 zł,

b) według danych ewidencji zobowiązanie wymagalne wobec Centrum Obsługi (...) na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosiło 1 611,00 zł pomimo, że Gmina zapłaciła je w dniu 5 listopada 2008 r.,

c) w ewidencji nie wykazano:

• na dzień 31 grudnia 2008 r. jako wymagalnych zobowiązań w łącznej kwocie 12 160,94 zł wobec Zakładu Usług Transport. – Sprzętowych (...), których wyznaczone terminy płatności upływały w roku 2008; ww. zobowiązania zostały zapłacone przez Gminę w okresie od stycznia do lipca 2009 r.,

• na dzień 31 grudnia 2009 r. zobowiązań w łącznej kwocie 17 405,86 zł wobec dwóch kontrahentów oraz związku gmin z tytułu nieuregulowanych składek członkowskich;

• na dzień 31 grudnia 2010 r. zobowiązań w łącznej kwocie 1 434,00 zł wobec związku gmin z tytułu nieuregulowanych składek członkowskich;

• na dzień 31 grudnia 2011 r. zobowiązań w łącznej kwocie 9 380,51 zł wobec powiatowego zarządu dróg z tytułu niewiszczonych opłat za zajęcie pasa drogowego (ustalonych na podstawie 5 decyzji);

• na dzień 31 grudnia 2012 r. zobowiązania wymagalnego wobec instytucji finansowej z tytułu zapłaty IV raty zobowiązania, wynikającego z ugody zawartej w dniu 1 sierpnia 2008 r. pomimo, że kwotę 83 346,00 zł należną na koniec 2012 r. zapłacono dopiero w dniu 2 stycznia 2013 r.

za co odpowiedzialność ponosi Skarbnik Gminy – str. 182-186 protokołu.

10. Ewidencję rozrachunków z tytułu pozostałych umów w sprawie zaciągniętych przez Gminę zobowiązań finansowych prowadzono na koncie 201 Rozrachunki z dostawcami i odbiorcami nierzetelnie oraz niesprawdzalnie, i tak:

a) ewidencję rozrachunków:

• z instytucją finansową inną niż bank na koncie analitycznym: w latach 2008 – 2010 oznaczonym symbolem 201-115, w latach 2011-2012 – 201 020000281,

• z tytułu porozumień zawartych z agencją finansową na koncie 201-012,

• z tytułu porozumienia Nr 305/04/2008 zawartego z bankiem w dniu 10 kwietnia 2008 r. na koncie 201-234,

• ugody zawartej w dniu 1 sierpnia 2008 r. z instytucją finansową na koncie 201-233,

z instytucją finansową inną niż bank na kontach analitycznych: 201-405 w roku 2010 i 201 020000225 w latach 2011-2012, prowadzono zbiorczo, bez wyodrębnienia rozliczeń z tytułu poszczególnych umów, prowizji, należności głównych, odsetek umownych, odsetek karnych. Ponadto treść dokonanych zapisów nie pozwalała na ustalenie, której umowy dotyczą ww. koszty (zapisy wielokrotnie opatrzone treścią: „spłata zobowiązań (...), um. nr: 48 i 75/2007”, „18 rata”, „5 rata – umowa pożyczki”, „restrukturyzacja zobowiązań”, „odsetki”), co świadczyło o niesprawdzalności zapisów wprowadzonych do ksiąg rachunkowych;

b) zapisy dokonane na koncie 201 020000281 nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego, gdyż pod datą 20 kwietnia 2012 r. ujęto zapisy (6) dotyczące zmniejszenia zobowiązań Gminy o łączną kwotę 1 160 000,00 zł; jako podstawę ww. zapisów wskazano wyciąg bankowy z dnia 20 kwietnia 2012 r., z którego nie wynikały takie operacje, czym naruszono art. 24 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Za wskazane nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 186-189 protokołu.

11. Ewidencję analityczną kosztów obsługi umów kredytowych uznanych przez Gminę za tytuły dłużne prowadzono w latach 2008-2010 na kontach 130 i 902 bez wyodrębnienia ewidencji odsetek: od bieżącej obsługi kredytu w rachunku obrotowym, umownych oraz karnych, co było niezgodne z przyjętymi w jednostce zasadami (polityką) rachunkowości, wprowadzonymi do stosowania zarządzeniami Wójta: Nr 39/2007 z dnia 31 grudnia 2007 r. oraz Nr 47/2010 z dnia 27 października 2010 r. W związku z powyższym w oparciu o prowadzoną ewidencję nie było możliwe ustalenie wielkości faktycznie poniesionych kosztów obsługi długu Gminy z tytułu zaciągniętych kredytów, co potwierdza, że ww. ewidencja była prowadzona w sposób niesprawdzalny, czym naruszono art. 24 ust. 4 pkt 1 i pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, za co odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 160 protokołu.
12. W latach 2011-2012 w ewidencji nakładów inwestycyjnych prowadzonej na koncie 080 (konto analityczne 080 90090001605000101 Wyd. inwestyc. jednostek budżetowych) ujęto operacje, których treść nie pozwalała na ustalenie poprawności kwalifikowania ponoszonych wydatków jako majątkowe. Na ww. koncie ujęto:

- a) w roku 2011 r. prowizje (łącznie 104 197,26 zł) i odsetki (łącznie 131 731,51 zł) od zawartych umów restrukturyzacji zadłużenia oraz umowy pożyczki zaciągniętej na pokrycie bieżącego niedoboru budżetu,
 - b) w roku 2012 prowizje (łącznie 41 444,32zł) i odsetki (łącznie 136 731,43 zł) od zawartych umów restrukturyzacji zadłużenia,
- co świadczyło o niesprawdzalności ksiąg rachunkowych i stanowiło naruszenie art. 24 ust. 4 pkt 1 i ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Powyższe uniemożliwiło ustalenie, czy Gmina przestrzegała obowiązującą jednostki samorządu terytorialnego regułę wykonania zrównoważonych dochodów i wydatków bieżących, wynikającą z art. 242 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, za co odpowiedzialność ponosi Skarbnik – str. 166, 168 i 169 protokołu.

Wymienione wyżej nieprawidłowości nie wyczerpują wszystkich negatywnych ustaleń zawartych w protokole kontroli. Część z nich nie została ujęta w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym z uwagi na ich mniejszy ciężar gatunkowy.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości koniecznym jest bezwzględne przestrzeganie obowiązujących norm prawnych oraz podjęcie następujących działań:

I. W zakresie gospodarki finansowej

1. Przestrzegania obowiązku uzyskania opinii regionalnej izby obrachunkowej o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki w przypadku ubiegania się przez jednostkę samorządu terytorialnego o kredyt lub pożyczkę:
 - § na finansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
 - § spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych pożyczek i kredytów,
 - § wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.
2. Zaciągania zobowiązań na:
 - § pokrycie deficytu jednostki samorządu terytorialnego występującego w ciągu roku budżetowego,
 - § finansowanie planowanego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

ś spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych pożyczek i kredytów wyłącznie w ramach upoważnień udzielonych Wójtowi przez Radę Gminy, a w przypadku braku ww. upoważnienia – przygotowania i przedłożenia organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego uchwały w podanym zakresie.

3. Przestrzegania obowiązku spłaty zobowiązań oraz wykupu wyemitowanych papierów wartościowych, przeznaczonych na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego w tym samym roku, w którym zobowiązania te zostały zaciągnięte lub wyemitowane.
4. Zaniechania finansowania deficytu Gminy ze środków subwencji ogólnej otrzymanej w ostatnim miesiącu roku obrotowego oraz dokonywania wydatków z ww. środków wyłącznie na cele wskazane przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.
5. Ponoszenia wydatków ze środków publicznych w wysokościach i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
6. Pozyskiwania środków publicznych na finansowanie wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz na zaspokojenie niezbędnych potrzeb wspólnoty samorządowej w formach przewidzianych dla jednostek samorządu terytorialnego obowiązującymi przepisami prawa.
7. Zaniechania w umowach zawartych z instytucjami finansowymi wskazywania przeznaczenia finansowania imiennie wymienionych wydatków ze środków publicznych pochodzących od mieszkańców wspólnoty samorządowej za dostawę wody i odbiór ścieków.

II. W zakresie sprawozdawczości

1. Wykazywania w sprawozdaniach:
 - a) RB-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji Gminy danych:
 - zgodnych z danymi wynikającymi ze sprawozdań jednostkowych,
 - rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym
 - b) NDS o nadwyżce i deficycie jednostki samorządu terytorialnego danych zgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,
 - c) rocznym Rb-ST o stanie środków na rachunku budżetu Gminy stanu środków na podstawie dowodów bankowych, zgodnych z zapisami w księgowości banku.

III. W zakresie rachunkowości

1. Prowadzenia ksiąg rachunkowych Gminy (organu) oraz Urzędu Gminy (jednostki powołanej do obsługi jednostki samorządu terytorialnego) za pomocą ewidencji odrębnych dla każdej z ww. jednostek z zachowaniem obowiązujących zasad.
2. Przestrzegania obowiązku ujęcia w księgach rachunkowych otwartych na kolejne lata obrotowe wysokości stanów aktywów i pasywów wynikających z ksiąg rachunkowych zamkniętych za poprzednie lata.
3. Prowadzenia ksiąg rachunkowych, w szczególności dotyczących rozrachunków Gminy z tytułu kredytów, pożyczek oraz zobowiązań wymagalnych rzetelnie, bieżąco i sprawdzalnie, z zachowaniem zasad wprowadzonych do stosowania procedurami wewnętrznymi obowiązującymi w jednostce.
4. Ewidencjonowania kredytów i pożyczek zaciąganych przez Gminę z wyodrębnieniem subkont dla uzyskanych w tej formie krajowych środków pieniężnych oraz zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego według zasad ustalonych przez Wójta.
5. Prowadzenia ewidencji zobowiązań wymagalnych rzetelnie – zgodnie z obowiązującymi w jednostce zasadami – przy użyciu komputera, z zachowaniem obowiązku trwałego oznaczenia ksiąg rachunkowych nazwą (pełną lub skróconą) jednostki, której dotyczą, nazwą danego rodzaju księgi rachunkowej, wyraźnie oznaczonej co do okresu sprawozdawczego i daty sporządzenia oraz wskazania osoby odpowiedzialnej za wprowadzone zapisy.
6. Dokonywania zapisów w księgach rachunkowych z zachowaniem obowiązku wyodrębnienia ewidencji odsetek: od bieżącej obsługi w rachunku obrotowym, umownych i karnych.
7. Przestrzegania zasady ewidencjonowania nakładów inwestycyjnych z zachowaniem obowiązku uzyskania czytelnych informacji w odniesieniu do zapisów dokonanych w księgach rachunkowych w sposób pozwalający na ustalenie poprawności kwalifikowania ponoszonych wydatków jako majątkowe.

Wyrażam przekonanie, że przeprowadzone czynności kontrolne oraz powyższe wnioski przyczynią się do poprawy pracy Gminy.

Zgodnie z treścią art. 9 ust. 3 i 4 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Izby, za moim pośrednictwem, zastrzeżeń do wniosków pokontrolnych, dotyczących zarzutów naruszenia prawa poprzez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie w niniejszym wystąpieniu w terminie 14 dni od daty otrzymania tego wystąpienia.

Stosownie do przepisów art. 9 ust. 3 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych proszę o powiadomienie mnie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma o sposobie wykonania zaleceń lub o przyczynach ich niewykonania.

Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Szczecinie
(-) Bogusław Staszewski

Do wiadomości :

Jan Błachuta
Przewodniczący
Rady Gminy
w Ostrowicach